

**KARADENİZ İHRACATÇI BİRLİKLERİ
GENEL SEKRETERLİĞİ**

Sayı : 35649853-TİM.KİB.GSK.TEŞVİK.2023/1158-2695

Giresun, 01/09/2023

Konu : Çine Narenciye İhracatı

E-POSTA

**KARADENİZ İHRACATÇI BİRLİKLERİ ÜYELERİNE SİRKÜLER
2023 / 473**

İlgi: 10/03/2023 tarih 149 sayılı sirkülerimiz.

Sayın üyemiz,

Ülkemizden Çin Halk Cumhuriyetine narenciye ürünlerinin ihracatının başlamasına yönelik yapılan çalışmalar kapsamında Çin Halk Cumhuriyeti Gümrükler Genel İdaresi (GACC) tarafından Bakanlıklarına iletilen yazı ve iş planında; narenciye ihracatı kapsamında zararlı kontrolü için ülkemizin aldığı tedbirlere ilişkin GACC uzmanlarının görüşlerinin kaydedildiği ve ihracat izin sürecinin hızlandırılması için Çinli uzmanların ülkemizdeki üretim yeri ve paketleme tesislerine yönelik inceleme (video inceleme-yerinde inceleme-belge incelemesi) talep edildiğinin bildirildiği yazının devamında, Çin tarafının ekte yer alan talepler listesi konusunda Bakanlıkları tarafından üretim alanlarıyla ilgili çalışmalar yürütülmekle birlikte Çin tarafından COVID-19 önlemlerine ilişkin Bakanlıkları kayıtlarında yer almayan bilgi ve belge talep edildiği ilgede kayıtlı sirkülerimizle duyurulmuştur.

Bu defa, T.C. Tarım ve Orman Bakanlığının bir yazısına atfen, T.C. Ticaret Bakanlığı İhracat Genel Müdürlüğünden alınan 29/08/2023 tarih 88570641 sayılı yazıda;

Türkiye'den Çin'e yapılan narenciye ihracatına ilişkin Uzaktan Risk Denetimi İş Planı Taslağı'nın aşağıdaki şekilde düzenlenme yapılması öngörülmüştür:

“1. İnceleme Personeli ve Yöntemleri

Bu başlık altında Çin Gümrük Genel Müdürlüğü, Türkiye'deki Çin Büyükelçiliği (teyit edilecek) ve Türkiye'nin bitki sağlığı makamları tarafından risk analizi ve uzaktan denetim yapmak üzere ortak bir uzman grubu oluşturulmasının talep edildiği, yapılması planlanan incelemelerin video, yerinde inceleme ve belge inceleme yapılması ve bu inceleme sonuçlarına göre risk analizi incelenmesini tamamlanmasının önerildiği ve yerinde inceleme Çin'in Türkiye Büyükelçiliği'nden uzmanlar ile ülkemiz uzmanlarının narenciye

ahin KURUL tarafından 5070
sayılı kanun gereince güvenli
elektronik imza ile
imzalanmıştır.

Karadeniz İhracatçı Birlikleri Genel Sekreterliği
Atatürk Bulvarı No:19/E PK.51 28200 GİRESUN
Telefon: 0.454.2162426 (PBX)
Faks: 0.454.2164842-2168890
e-posta: kib@kib.org.tr Kep: kib@hs01.kep.tr
Web : www.kib.org.tr

Ayrıntılı bilgi için: Şahin KURUL – Şube Müdürü

**KARADENİZ İHRACATÇI BİRLİKLERİ
GENEL SEKRETERLİĞİ**

Sayı : 35649853-TİM.KİB.GSK.TEŞVİK.2023/1158-2695

Giresun, 01/09/2023

Konu : Çine Narenciye İhracatı

üretim alanına giderek bir video bağlantısı üzerinden Çin'deki uzmanlarla risk analizi yapılacağı belirtilmektedir.

2. İçerik ve önemli noktalar

2.1-Türk narenciye işletmelerinde COVID-19'un önlenmesi ve kontrolü sağlanacak destekleyici belgeler talep edildiği,

-Bu başlık altında; COVID-19 karşı çalışanların sağlık yönetimi, taşıma, depolama ve nakliye sürecinde önleme ve kontrol gereklilikleri, üretimde önleme ve kontrol gereklilikleri ve işleme süreci, acil işleme, temizlik ve dezenfeksiyon vb.,

-Narenciye bahçeleri ve paketleme tesislerine yönelik olarak yürütülen COVID-19 önleme ve kontrolüne ilişkin eğitim kayıtları,

-Türk narenciye işletmeleri tarafından Çin'e yapılan narenciye ihracatının üretimi ve işlenmesinde COVID-19 önleme ve kontrol önlemlerinin uygulanması konusu;

2.2-Türk bitki sağlığı makamları tarafından Çin'e narenciye ihracatı için haşere kontrol sisteminin kurulması.

- Çin'e ihracata yönelik narenciye bahçesi paketleme tesislerinin tescili için gereklilikler ve prosedürler; Çin'e ihracat yapacak narenciye bahçeleri ve paketleme tesislerinin listesi.

- Narenciye bahçelerinde ve paketleme tesislerinde bitki salgını önleme ve kontrolüne ilişkin eğitim kayıtları.

- Türk bitki sağlığı makamları tarafından Çin'e narenciye ihracatı için zararlı kontrol sisteminin kurulması.

- Narenciye bahçelerinin ve paketleme tesislerinin günlük denetim kayıtları.

2.3-Türkiye'deki narenciye işletmelerinin zararlı kontrolü ve kalite kontrolü sağlanacak destekleyici belgelerin şunları içerdiği;

- İncelenmekte olan meyve bahçesi ve paketleme fabrikasının Kat Planı.

**KARADENİZ İHRACATÇI BİRLİKLERİ
GENEL SEKRETERLİĞİ**

Sayı : 35649853-TİM.KİB.GSK.TEŞVİK.2023/1158-2695

Giresun, 01/09/2023

Konu : Çine Narenciye İhracatı

- *Turunçgillerin yetiştirilmesi ve paketlenmesi sırasında pestisit uygulaması (böcek ilacının türü, uygulama süresi, konsantrasyonu, sıklığı, uygulama alanı vb.)*

- *Narenciye işletmeleri teknik personelinin eğitim durumu ve kayıtları.*

- *Yetiştirme sırasında narenciye yönetimi, toplama yeri vb. gibi meyve bahçesi alan yönetimi;*

- *Narenciye paketlenme tesisinin, hammaddeden fabrikaya, narenciye ayıklama (varsa), temizleme (varsa), paketlenme, depolama, nakliye ve diğer paketlenme işlemleri de dahil olmak üzere, ham durumundan ürün elde edilinceye kadar olan tüm süreci;*

- *Meyve bahçeleri ve paketlenme tesislerinin videosu için kullanılacak video ekipmanları ve başlıca üretim alanlarının dağılımına göre her üretim alanında en az bir temsili meyve bahçesi ve bir paketlenme tesisinin video verilerinin sağlanması ve söz konusu videonun Çince veya İngilizce olarak tanıtılabilir veya gösterilebilir olmasının sağlanması;*

3. Diğer gereksinimler

başlıkları altında Çin'e narenciye ihracatının başlatılmasına ilişkin hususlar yer aldığı ifade edilmektedir.

Ayrıca, Türkiye'nin Çin'e yaptığı Narenciye İhracatında zararlı kontrol önlemlerinin yorumlarına ilişkin nota'da, ülkemizde varlığı bilinen Akdeniz Meyve Sineği (Ceratitis capitata) için aşağıda belirtilen zaman aralığında soğuk uygulamanın kabul edildiği ifade edilmekte olup, Çince, İngilizce ve Türkçe yazı ve iş planı örnekleri ekte yer alan konuya ilişkin değerlendirmeler talep edilmektedir.

SICAKLIK	GÜN
1,11	14
1,67	16
2,22	18

**KARADENİZ İHRACATÇI BİRLİKLERİ
GENEL SEKRETERLİĞİ**

Sayı : 35649853-TİM.KİB.GSK.TEŞVİK.2023/1158-2695

Giresun, 01/09/2023

Konu : Çine Narenciye İhracatı

Bu kapsamda, yukarıda belirtilen hususlardaki görüş ve değerlendirmelerin, T.C. Ticaret Bakanlığına iletmek üzere **01 Eylül 2023 Cuma günü saat 15.00'e kadar** Genel Sekreterliğimize iletilmesi hususunu bilgilerinize sunarız.

e-imzalıdır
Şahin KURUL
Genel Sekreter V.

EKLER:

- Ek.1-** Resmi Yazı (Çince) (2 Sayfa)
- Ek.2-** İş Planı (Çince) (4 Sayfa)
- Ek.3-** Resmi Yazı (Gayri resmi İngilizce Çevirisi) (3 Sayfa)
- Ek.4-** İş Planı (Gayri resmi İngilizce Çevirisi) (6 Sayfa)
- Ek.5-** Resmi Yazı (Türkçe Çevirisi) (3 Sayfa)
- Ek.6-** İş Planı (Türkçe Çevirisi) (6 Sayfa)

关于土耳其柑橘输华有害生物 防控措施评议意见的函

土耳其驻华大使馆：

贵方关于提供土耳其柑橘输华有害生物防控措施来函收悉。经中方专家研究，现回复意见如下：

一、关于地中海实蝇 *Ceratitis capitata*、桔芽瘿螨 *Aceria sheldoni*、刺槐荚螟 *Ectomyelois ceratoniae*、柠檬干枯菌 *Deuterophoma tracheiphila*、桔花巢蛾 *Prays citri*

很高兴双方就上述5种有害生物的检疫地位达成一致，中方同意贵方采取综合管理措施进行防控，同时针对地中海实蝇须采用冷处理措施。冷处理指标要求如下：

1.11°C 或以下（果肉温度），连续处理14天或以上；或
1.67°C 或以下（果肉温度），连续处理16天或以上；或
2.22°C 或以下（果肉温度），连续处理18天或以上。

二、关于木质部难养细菌 *Xylella fastidiosa*

鉴于贵方提供文献证实木质部难养细菌在土耳其没有分布，中方同意将该有害生物从管制生物名单中删除。

三、关于无花果蜡蚧 *Ceroplastes rusci*、玫瑰短喙象 *Pantomorus cervinius*

贵方认同柑橘（包括柠檬）是无花果蜡蚧和玫瑰短喙象寄主，但同时强调土耳其国内存在着大量的寄主和天敌，不需要采取相应措施防治这两种有害生物。这两种有害生物是中国进

中华人民共和国海关总署
GENERAL ADMINISTRATION OF CUSTOMS OF P. R. CHINA

境植物检疫性有害生物，中方建议须开展果园监测并采取适当的物理、生物或化学防控措施，以降低种群密度，并通过采后生产加工筛选环节进一步去除。

四、关于苏铁刺圆盾蚧 *Selenaspidus articulatus*、冬生疫霉 *Phytophthora hibernalis*、丁香疫霉 *Phytophthora syringae*、苹果茎沟病毒 *Apple stem grooving virus*

贵方指出这4种有害生物在土耳其少见、不危害柑橘或没有分布。但根据文献记载，柑橘均为上述有害生物寄主，且在土耳其有分布，中方建议须采取针对性措施进行防控。

文献：

1. Dogmus-Lehtijarvi T., et al. 2014. First Report of *Phytophthora syringae* on *Cedrus libani* in Turkey. Plant Disease, 98 (6): 846
2. www.cabi.org/cpc

为加快推动土耳其柑橘输华准入工作，按照风险分析进度，下一步双方将考虑开展输华柑橘的实地评估。鉴于当前全球新冠疫情蔓延，中方建议采取远程视频检查的方式代替实地评估开展风险分析考察。中方已制定了远程风险分析考察工作方案草案（见附件），现提供给贵方征求意见。

顺致敬意。

中华人民共和国海关总署
动植物检疫司

2022年9月19日

抄送：中国驻土耳其大使馆

土耳其柑橘输华远程风险分析 考察工作方案（草案）

为完善土耳其柑橘输华风险分析报告，推动土耳其柑橘安全输往中国，根据风险分析进度，中国海关总署计划对土耳其柑橘输华有害生物控制措施进行风险分析考察。鉴于当前新冠疫情蔓延，本次风险考察工作采取远程方式进行。具体考察工作方案如下：

一、考察人员和考察方式

（一）成立联合专家组。

由中国海关总署、中国驻土耳其大使馆（待定）、土耳其植物检疫主管部门成立联合专家组，开展风险分析远程考察。专家组名单由三方商定。考察中，土方需组织相关出口企业做好配合工作。

（二）考察方式。

本次考察采取“视频考察+实地考察+文件审查”的方式开展。其中：

1. **视频考察。**在土方专家配合下，中方国内专家通过远程视频方式对输华柑橘开展风险分析考察。

2. **实地考察。**中国驻土耳其大使馆专家赴相关柑橘产区，在中方国内专家组视频连线方式配合下，与土方专家共同开展输华柑橘风险分析实地评估。考察内容至少包括有害生物防控、果园管理、包装厂管理、出口前检疫以及出证体系等环节。

3. **文件审查。**土方根据中方要求准备输华果园和包装厂管理以及有害生物防控等相关技术资料（包括文件和视频等，需要提

供的印证材料要求见第二部分), 中方专家开展文件审查。

4. 中方专家组综合远程视频考察和文件审核的结果完成对土耳其柑橘输华远程风险分析考察。

二、考察内容及要点

考察主要包括四个方面的情况:

(一) 土耳其柑橘企业 COVID-19 疫情防控情况。

需提供的印证材料包括:

1. 土耳其植物检疫主管部门对输华柑橘生产加工过程 COVID-19 疫情的防控要求, 如对从业人员的健康管理、装卸储运过程防控要求、生产加工过程防控要求、应急处置、清洁消毒等。

2. 土耳其植物检疫主管部门对柑橘果园和包装厂开展的 COVID-19 疫情防控培训记录。

3. 土耳其柑橘企业输华柑橘生产加工过程中 COVID-19 疫情的防控措施落实情况。

(二) 土耳其植物检疫主管部门对输华柑橘有害生物防控体系建设情况。

需提供的印证材料包括:

1. 土耳其柑橘种植生长期间有害生物发生的基础资料。

2. 对输华柑橘有害生物的管控措施、有害生物监测开展情况及监测结果、溯源体系运行情况报告或相关记录, 尤其是中方关注的有害生物管控措施。

3. 对输华柑橘果园包装厂的注册登记要求及流程; 拟输华的柑橘果园及包装厂名单。

4. 对柑橘果园和包装厂开展的植物疫情防控培训记录。

5. 对柑橘果园和包装厂的日常监管记录。

6. 土耳其官方对输华柑橘的出口前检验检疫情况，包括检疫机构、实验室情况，出口检疫流程、抽样比例、检疫方法、检验标准；实验室有害生物检测结果记录、授权/认可的实验室对柑橘样品的检验（如农药残留）结果记录等。

(三) 土耳其柑橘企业有害生物管控和质量控制情况。

需要提供的印证材料包括：

1. 被考察的果园、包装厂平面图。

2. 果园有害生物防疫管理制度运行情况，包括果园田间有害生物调查记录及调查情况总结，采取的有害生物防控措施等。

3. 包装厂对有害生物的防控措施及相关情况。

4. 柑橘生长、包装期间农药使用情况（如农药的种类、用药时间、浓度、次数、用药面积等）。

5. 柑橘企业技术人员参加官方培训情况及培训记录。

(四) 输华柑橘采摘、运输、包装流程。

提供录制好的视频材料，在考察时对具备条件的现场当场连线视频抽查，包括：

1. 果园田间管理情况，如生长期间对柑橘的管理、采摘现场等。

2. 柑橘包装厂从原料进厂到成品的整个过程，包括原料进厂、柑橘分拣（如有）、清洗（如有）、包装、存放、装运等各个包装加工环节。

三、其他相关要求

(一) 考察之前的相关准备工作。

为保障考察工作的顺利进行，在考察之前，中土双方应加强

联系，提前做好如下准备工作：

1. 双方联系确定具体的考察日期及程序安排，包括双方考察人员名单、需提前准备的相关工作和特别注意事项等。

2. 土方应对照考察内容及要点的要求，提前准备好所有的印证材料，包括各种文本资料和视频资料，并提交中方专家。其中，对于果园和包装厂视频资料，应根据主要出口产区分布情况，每个产区内提供至少 1 个代表性果园和 1 个包装厂的视频资料。视频资料可采用中文或英文文字对视频中的相关情况进行介绍或说明。

3. 土方应为实地考察人员提前准备好必要的检查工具，如离心管、镊子、样品袋、酒精棉、手持放大镜、拍摄设备等。

4. 考察期间，土方应保证土方相关人员全部到位，随时答复中方专家考察组的询问或调查，避免因人员缺位影响考察工作的顺利进行。

(二) 通报考察结果。

中方向土方通报考察结果。如需整改或补充相关证明材料，土方应尽快完成整改或补充材料。中方专家将结合风险分析考察结果和土方此前提供的技术资料完成风险评估报告，并就进口柑橘植物检疫要求进行技术磋商，尽快确定议定书文本。

Note on the comments of the pest control measures of Turkish Citrus export to China

Embassy of the Republic of Turkiye in China,

Your note on the measures for pest control of Turkish citrus export to China has been well received. After research by Chinese experts, our reply is hereby as follows,

1. Regarding to *Ceratitis capitata*, *Aceria Sheldoni*, *Ectomyelois ceratoniae*, *Deuterophoma tracheiphila* and *Prays citri*,

We welcome both sides have reached an agreement on the quarantine control of the five pests mentioned above. Chinese side agrees operations and comprehensive measures carried out for control, and cold treatment measures adopted for the *Ceratitis capitata*. The requirements for cold treatment indicators are as follows:

1.11°C or below (pulp temperature), continuous treatment for 14 days or more; or

1.67°C or below (pulp temperature), continuous treatment for 16 days or more; or

2.22°C or below (pulp temperature) continuous treatment for 18 days or more.

2. Regarding to *Xylella fastidiosa*

In view of the documentation provided by Turkish side confirming

the absence of xylem fastidiosa bacteria in Turkiye, China's side agrees to remove this pest from the list of controlled organisms.

3. Regarding to *Ceroplastes rusci*, *Pantomorus cervinius*

Turkish side agreed that citrus (including lemon) is the host of *Ceroplastes rusci* and *Pantomorus cervinius*, but meanwhile emphasized that there are a large number of hosts and natural enemies in Turkiye, and no corresponding measures are required to control these two pests.

These two pests are imported phytosanitary pests in China. We suggest that orchard monitoring and appropriate physical, biological or chemical control measures should be carried out to reduce the population density, and further removal should be carried out through postharvest production and processing screening.

4. Regarding to *Selenaspidus articulatus*, *Phytophthora hibernalis*, *Phytophthora syringae* and Apple stem grooving virus

Turkish side points out that these four pests are rare in Turkiye, and they do not harm citrus or have no distribution. However, according to documentary records, citrus is the host of these pests above, and they are distributed in Turkiye. Chinese side suggests that targeted measures should be taken to prevent and control these pests.

References:

1. Dogmus-Lehtijarvi T., et al. 2014. First Report of *Phytophthora syringae* on *Cedrus libani* in Turkey. *Plant Disease*, 98 (6): 846
2. www.cabi.org/cpc

In order to accelerate the access of Turkish citrus exports to China,

Address: No.6, Jian Guo Men Nei Avenue, Beijing 100730, People's Republic of China
Phone: (86 10) 6519 4949 Fax: (86 10) 6519 4712 E-mail: pqdgacc@126.com

GENERAL ADMINISTRATION OF CUSTOMS OF P. R. CHINA

both sides shall consider carrying out field assessment of citrus exports to China in accordance with the progress of risk analysis. In consideration of the current pandemic spreading, Chinese side suggests using virtual assessment via remote video inspection instead of on-site risk analysis and investigation. The Chinese side has developed a draft work plan for remote risk analysis and inspection (see attachment), and we are looking forward to the comments from your side.

The General Administration of Customs of the People's Republic of China avails itself of this opportunity to renew to the Embassy of the Republic of Turkiye in China the assurances of its highest consideration.

Department of Animal and Plant Quarantine,
General Administration of Customs, PRC
Sep 19th, 2022

Cc: Chinese Embassy in Turkiye

Work Plan of Remote Risk Analysis Inspection on Turkish citrus exports to China (draft)

According to the progress of risk analysis, the General Administration of Customs of China plans to conduct risk analysis and investigation on the pest control measures of Turkish citrus to be exported to China, of which is to improve the risk analysis report, and promote the safe export of Turkish citrus to China.

Regarding to the current spread of COVID-19, this investigation will be conducted remotely. The work plan is as follows,

1. Investigation Personnel and Methods

1.1 Joint Expert Group

A joint expert group shall be set up by the General Administration of Customs of China, the Chinese Embassy in Turkiye (to be confirmed) and Turkiye's phytosanitary authorities to conduct risk analysis and remote inspection. The list of experts will be agreed upon by the three parties. During the inspection, Turkiye's side shall organize relevant export enterprises to cooperate.

1.2 Investigation Methods

The investigation will be carried out in the form of "Video + On-site + Document review". Among them:

1.2.1 Video Investigation.

With the cooperation of Turkiye's experts, Chinese experts will conduct risk analysis and investigation of citrus exports to China through remote video.

1.2.2 On-site Investigation.

Experts from the Chinese Embassy in Turkiye shall go to relevant citrus production areas and, with the cooperation of experts in China via video link, carry out on-site risk analysis and assessment of citrus exports to China together with Turkish experts. The inspection shall include at least pest control, orchard management, packaging plant management, pre-export quarantine and certification system etc.

1.2.3 Document review.

According to the requirements of Chinese side, the Turkiye's side shall prepare relevant technical information (including documents and videos, etc. The requirements for supporting materials to be provided are shown in Part II) on the management of orchards and packaging plants and pest control for exports to China, and Chinese experts will review the documents.

1.2.4 Based on the results of the remote video investigation and document review, the Chinese experts will complete the remote risk analysis and investigation of Turkish citrus exports to China.

2. The content and key points

The investigation mainly includes four aspects:

2.1 Prevention and control of COVID-19 in Turkish citrus enterprises

Supportive documents to be provided include:

2.1.1. The prevention and control requirements of Turkish phytosanitary authorities on COVID-19 in the production and processing of citrus exported to China include health management of employees, prevention and control

requirements in the handling, storage and transportation process, prevention and control requirements in the production and processing process, emergency treatment, cleaning and disinfection, etc.

2.1.2. Records of training on COVID-19 prevention and control conducted by Turkish phytosanitary authorities on citrus orchards and packaging plants.

2.1.3. Implementation of COVID-19 prevention and control measures in the production and processing of citrus exports to China by Turkish citrus enterprises.

2.2 Construction of pest control system for citrus exports to China by Turkish phytosanitary authorities.

Supportive documents to be provided include:

2.2.1 Basic data on pest occurrence during Turkish citrus cultivation.

2.2.2 The control measures of citrus pests exports to China, the implementation of pests monitoring and its results, the operation report of the traceability system or relevant records, especially the pest control measures concerned from China's side.

2.2.3 Requirements and procedures for the registration of citrus orchard packing factories for export to China; List of citrus orchards and packing plants to be exported to China.

2.2.4 Training records of plant epidemic prevention and control in citrus orchards and packaging factories.

2.2.5 Records of daily supervision of citrus orchards and packing factories.

2.2.6 Pre-export inspection and quarantine of citrus exported to China from the Turkish authorities, including the information of quarantine institutions and laboratories, export quarantine procedures, sampling ratios, quarantine methods and inspection standards; Records of laboratory pest detection results, records of citrus samples (e.g. pesticide residues) tested by authorized/accredited laboratories, etc.

2.3 Pest control and quality control of citrus enterprises in Turkiye

Supportive documents to be provided include:

2.3.1 Floor Plan of orchard and packing factory under investigation.

2.3.2 The operation of pest epidemic prevention management system in orchards, including the survey records and survey summary of pests in orchards, pest control measures taken, etc.

2.3.3 Prevention and control measures of harmful organisms in packaging factory and related situation.

2.3.4 Application of pesticides during growth and packaging of citrus (such as type of pesticides, application time, concentration, frequency, application area, etc.)

2.3.5 Training status and records of technical personnel of citrus enterprises technical personnel.

2.4 Picking, transportation and packaging process of Citrus exports to China.

To provide recorded videos, and spot check the qualified on-site video during the inspection, including:

2.4.1 Orchard field management, such as citrus management during growth, picking site, etc.

2.4.2 The whole process of Citrus packaging factory from raw status till products, including raw materials to the factory, citrus sorting (if any), cleaning (if any), packaging, storage, shipping and other packaging processing.

3. Other requirements

3.1 The relevant preparatory work before the inspection.

In order to ensure the progress of the inspection, both sides should strengthen contact and make the following preparations in advance:

3.1.1 Two sides shall determine the specific date and schedule of the inspection, includes the list of investigation personnel of both sides, related work to be prepared in advance and special notices etc.

3.1.2 All verification materials, including various text and video materials, should be prepared in advance according to the requirements of the inspection content and key points, and submitted to the Chinese experts.

For the video of orchards and packing plants, the video data of at least one representative orchard and one packing plant should be provided in each producing area according to the distribution of major export producing areas. The Video can be introduced or illustrated in Chinese or English.

3.1.3 Turkish side shall prepare necessary inspection tools in advance, such as centrifuge tubes, tweezers, sample bags, alcohol cotton, hand-held magnifying glasses, filming equipment, etc.

3.1.4 During the inspection, the Turkish side shall ensure that all relevant Turkish personnel are in place and respond to the inquiries or investigations of

the Chinese expert team at any time, so as to avoid the delayed progress of the inspection work due to the absence of personnel.

3.2 Notification of survey results

China's side will inform Turkey's side of the investigation results. Turkey's side should complete the corrections or supplement as soon as possible if those relevant supporting documents are required. The Chinese experts will complete the risk assessment report based on the results of the risk analysis and investigation and the technical data provided by the Turkish side earlier. Both sides will also hold technical consultations on the Plant quarantine of imported citrus requirements and then finalize the text of the protocol as soon as possible.

Türkiye'nin Çin'e yaptığı Narenciye ihracatında zararlı kontrol önlemlerinin yorumlarına ilişkin nota

Türkiye Cumhuriyeti Çin Büyükelçiliği

Türkiye'nin Çin'e yaptığı narenciye ihracatının haşere kontrolüne yönelik tedbirler hakkındaki notanız alınmıştır. Çinli uzmanlar tarafından yapılan incelemelerin ardından yanıtımız şu şekildedir:

1. *Ceratitis capitata*, *Aceria Sheldoni*, *Ectomyelois ceratoniae*, *Deuterophoma tracheiphila* ve *Prays citri* ile ilgili olarak,

Her iki tarafın da yukarıda belirtilen beş zararlının karantina kontrolü konusunda bir anlaşmaya varmasını memnuniyetle karşılıyoruz. Çin tarafı, *Ceratitis kapitata* için uygulanan operasyonlar ve kontrol için kapsamlı önlemler ile soğuk işleme önlemlerini kabul etmiştir. Soğuk işlem göstergeleri için gereksinimler aşağıdaki gibidir:

1,11°C veya altı (küspe sıcaklığı), 14 gün veya daha fazla sürekli işlem; veya

1,67°C veya altı (küspe sıcaklığı), 16 gün veya daha fazla sürekli işlem; veya

2,22°C veya altı (küspe sıcaklığı), 18 gün veya daha fazla sürekli işlem; veya

2. *Xylella fastidiosa* ile ilgili olarak

ÇİN HALK CUMHURİYETİ GÜMRÜK GENEL İDARESİ

Türk tarafının Türkiye'de xylem *fastidiosa* bakterisinin bulunmadığını doğrulayan belgeler kapsamında Çin tarafı bu zararlıyı kontrollü organizmalar listesinden çıkarmayı kabul etmektedir.

3. *Ceroplastes rusci*, *Pantomorus cervinius* ile ilgili olarak

Türk tarafı, narenciyelerin (limon dahil) *Ceroplastes rusci* ve *Pantomorus cervinius*'un konakçısı olduğu konusunda hemfikirdir, ancak bu arada Türkiye'de çok sayıda konakçı ve doğal zararlı bulunduğunu ve bu iki zararlıyı kontrol etmek için herhangi bir önlem alınması gerekmediğini vurgulamıştır.

Bu iki zararlı, Çin'de ithalat bitki sağlığı zararlılarıdır. Popülasyon yoğunluğunu azaltmak için meyve bahçesi izleme ve uygun fiziksel, biyolojik veya kimyasal kontrol önlemlerinin alınmasını ve artırılmış giderme işleminin hasat sonrası üretim ve işleme taraması yoluyla gerçekleştirilmesi gerektiğini belirtmek isteriz.

4. *Selenaspidus articulates*, *Phytophthora hibernalis*, *Phytophthora syringae* ve Apple stem grooving virüsü ile ilgili olarak

Türk tarafı, bu dört zararlının Türkiye'de nadir görüldüğünü, narenciyeye zarar vermediğini veya herhangi bir yayılımının olmadığını belirtmektedir. Ancak belge kayıtlarına göre narenciye yukarıdaki bu zararlıların konakçısıdır ve Türkiye'de yayılım göstermektedir. Çin tarafı, bu zararlıları önlemek ve kontrol altına almak için hedefe yönelik önlemlerin alınması gerektiğini öne sürmektedir.

Referanslar:

Adres: No.6, Jian Guo Men Nei Avenue, Beijing 100730, People's Republic of China
Tel: (86 10) 6519 4949 Faks: (86 10) 6519 4712 E-posta: pqqgacc@126.com

ÇİN HALK CUMHURİYETİ GÜMRÜK GENEL İDARESİ

1. Dogmus-Lehtijarvi T., et al. 2014. Türkiye'de Cedrus libani türünde bulunan Phytophthora syringae ile ilgili İlk Rapor. Bitki Hasatlıkları, 98 (6): 846
2. www.cabi.org/cpc

Türkiye narenciye ihracatının Çin'e erişimini hızlandırmak için, risk analizinin ilerlemesine göre her iki taraf da Çin'e narenciye ihracatına yönelik saha değerlendirmesi yapmayı düşünecektir. Mevcut pandemi salgını göz önüne alındığında, Çin tarafı, yerinde risk analizi ve inceleme yerine uzaktan video incelemesi yoluyla sanal değerlendirme yapılmasını önermektedir. Çin tarafı, uzaktan risk analizi ve inceleme için bir taslak çalışma planı geliştirmiştir (eke bakınız) ve yorumlarınızı beklemektedir.

Çin Halk Cumhuriyeti Gümrükler Genel İdaresi, Türkiye Cumhuriyeti Büyükelçiliğine olan içten bağlılıklarını bir kez daha deneyimlemeyi ummaktadır.

Hayvan ve Bitki Karantina Dairesi

Gümrük İdaresi, PRC

19 Eylül 2022

Bilgi: Türkiye Çin Büyükelçiliği

Türkiye'den Çin'e yapılan narenciye ihracatına ilişkin Uzaktan Risk Analizi Denetimi İş Planı (taslak)

Risk analizindeki gelişmelere göre Çin Gümrük İdaresi, risk analizi raporunu iyileştirmek ve Türkiye narenciye ürünlerinin Çin'e güvenli ihracatını teşvik etmek amacıyla Çin'e ihraç edilecek narenciye ürünlerinin zararlı kontrol tedbirlerine ilişkin risk analizi ve incelemesi yapmayı planlamaktadır.

COVID-19 nedeniyle bu araştırma uzaktan yürütülecektir. Çalışma planı aşağıdaki gibidir:

1. İnceleme Personeli ve Yöntemleri

1.1 Ortak Uzman Grubu

Çin Gümrük Genel Müdürlüğü, Türkiye'deki Çin Büyükelçiliği (teyit edilecek) ve Türkiye'nin bitki sağlığı makamları tarafından risk analizi ve uzaktan denetim yapmak üzere ortak bir uzman grubu oluşturulacaktır. Uzmanların listesi üzerinde üç taraf anlaşmaya varacaktır. İnceleme sırasında Türkiye tarafı, işbirliği yaparak ilgili ihracat işletmelerini organize edecektir.

1.2 İnceleme Yöntemleri

İnceleme "Video + Yerinde İnceleme + Belge incelemesi" şeklinde gerçekleştirilecektir. Bunlar şu şekilde yapılacaktır:

1.2.1 Video İncelemesi

Çinli uzmanlar, Türk uzmanlarla işbirliği halinde uzaktan video aracılığıyla Çin'e yapılan narenciye ihracatının risk analizi ve incelemesini yapacaktır.

1.2.2 Yerinde İnceleme.

Çin'in Türkiye Büyükelçiliği'nden uzmanlar ilgili narenciye üretim alanlarına gidecek ve Çin'deki uzmanlarla işbirliği içinde Türk uzmanlarla birlikte video bağlantısı üzerinden yerinde risk analizi ve Çin'e narenciye ihracatının değerlendirilmesini yapacaktır. İnceleme, en azından zararlı kontrolünü, meyve bahçesi yönetimini, paketleme tesisi yönetimini, ihracat öncesi karantina ve sertifikasyon sistemini vb. içerecektir.

1.2.3 Belge incelemesi.

Çin tarafının gereksinimlerine göre, Türkiye tarafı ilgili teknik bilgileri (belgeler ve videolar vb. dahil) hazırlayacaktır. Sağlanacak destekleyici materyallere ilişkin gereksinimler, meyve bahçeleri ve paketleme tesislerinin yönetimi ve Çin'e ihracata yönelik zararlı kontrolü ile ilgili olarak II. Bölüm'de gösterilmektedir ve Çinli uzmanlar belgeleri inceleyecektir.

1.2.4 Çinli uzmanlar, uzaktan video incelemesi ve belge incelemesinin sonuçlarına göre Türkiye'nin Çin'e yaptığı narenciye ihracatının uzaktan risk analizini ve incelemesini tamamlayacaktır.

2. İçerik ve önemli noktalar

İnceleme temel olarak dört yönü içerir:

2.1 Türk narenciye işletmelerinde COVID-19'un önlenmesi ve kontrolü

Sağlanacak destekleyici belgeler şunları içerir:

2.1.1. Çin'e ihraç edilen narenciyelerin üretiminde ve işlenmesinde Türk bitki sağlığı makamlarının COVID-19'a karşı önleme ve kontrol gereklilikleri, çalışanların sağlık yönetimi, taşıma, depolama ve nakliye sürecinde önleme ve kontrol gereklilikleri, üretimde önleme ve kontrol gereklilikleri ve işleme süreci,

acil işleme, temizlik ve dezenfeksiyon vb.

2.1.2. Türk bitki sağlığı yetkilileri tarafından narenciye bahçeleri ve paketleme tesislerine yönelik olarak yürütülen COVID-19 önleme ve kontrolüne ilişkin eğitim kayıtları.

2.1.3. Türk narenciye işletmeleri tarafından Çin'e yapılan narenciye ihracatının üretimi ve işlenmesinde COVID-19 önleme ve kontrol önlemlerinin uygulanması.

2.2 Türk bitki sağlığı makamları tarafından Çin'e narenciye ihracatı için haşere kontrol sisteminin kurulması.

Sağlanacak destekleyici belgeler şunları içerir:

2.2.1 Türkiye'de narenciye yetiştiriciliği sırasında zararlı oluşumuna ilişkin temel veriler.

2.2.2 Çin'e yapılan narenciye zararlıları ihracatının kontrol önlemleri, zararlıların izlenmesinin uygulanması ve sonuçları, izlenebilirlik sisteminin çalışma raporu veya ilgili kayıtlar, özellikle Çin tarafından ilgili zararlı kontrol önlemleri.

2.2.3 Çin'e ihracata yönelik narenciye bahçesi paketleme tesislerinin tescili için gereklilikler ve prosedürler; Çin'e ihracat yapacak narenciye bahçeleri ve paketleme tesislerinin listesi.

2.2.4 Narenciye bahçelerinde ve paketleme tesislerinde bitki salgını önleme ve kontrolüne ilişkin eğitim kayıtları.

2.2.5 Narenciye bahçelerinin ve paketleme tesislerinin günlük denetim kayıtları.

2.2.6 Karantina kurumları ve laboratuvarlarının bilgileri, ihracat karantina

prosedürleri, numune alma oranları, karantina yöntemleri ve denetim standartları dahil olmak üzere, Türk makamlarından Çin'e ihraç edilen narenciye ürünlerinin ihracat öncesi denetimi ve karantinası; Laboratuvar zararlı tespit sonuçlarının kayıtları, yetkili/akredite laboratuvarlar tarafından test edilen narenciye numunelerinin (ör. pestisit kalıntıları) kayıtları vb.

2.3 Türkiye'deki narenciye işletmelerinin zararlı kontrolü ve kalite kontrolü

Sağlanacak destekleyici belgeler şunları içerir:

2.3.1 İncelenmekte olan meyve bahçesi ve paketleme fabrikasının Kat Planı.

2.3.2 Meyve bahçelerindeki zararlıların anket kayıtları ve anket özeti, alınan zararlı kontrol önlemleri vb. dahil olmak üzere meyve bahçelerinde zararlı salgını önleme yönetim sisteminin işletimi.

2.3.3 Ambalaj fabrikası ve ilgili durumlarda zararlı organizmaların önlenmesi ve kontrol önlemleri.

2.3.4 Turunçgillerin yetiştirilmesi ve paketlenmesi sırasında pestisit uygulaması (böcek ilacının türü, uygulama süresi, konsantrasyonu, sıklığı, uygulama alanı vb.)

2.3.5 Narenciye işletmeleri teknik personelinin eğitim durumu ve kayıtları.

2.4 Çin'e yapılan Narenciye ihracatının toplanması, nakliyesi ve paketleme süreci.

Kayıtlı videoların sağlanması ve aşağıdakiler dahil olmak üzere denetim sırasında nitelikli yerinde videolar çekerek yerinde inceleme yapılması:

2.4.1 Yetiştirme sırasında narenciye yönetimi, toplama yeri vb. gibi meyve

bahçesi alan yönetimi.

2.4.2 Narenciye paketleme tesisinin, hammaddeden fabrikaya, (varsa) narenciye ayıklama, temizleme (varsa), paketleme, depolama, nakliye ve diğer paketleme işlemleri de dahil olmak üzere, ham durumundan ürün elde edilinceye kadar olan tüm süreci.

3. Diğer gereksinimler

3.1 Denetim öncesi ilgili hazırlık çalışmaları.

Denetimin ilerlemesini sağlamak için her iki taraf da teması güçlendirmeli ve önceden aşağıdaki hazırlıkları yapmalıdır:

3.1.1 Denetimin tarihi ve programı, her iki tarafın inceleme personelinin listesini, önceden hazırlanacak ilgili çalışmaları ve özel bildirimleri vb. her iki tarafça belirlenecektir.

3.1.2 Çeşitli metin ve video materyalleri de dahil olmak üzere tüm doğrulama materyalleri, denetim içeriği ve kilit noktaların gereksinimlerine göre önceden hazırlanmalı ve Çinli uzmanlara sunulmalıdır.

Meyve bahçeleri ve paketleme tesislerinin videosu için, başlıca ihracat üretim alanlarının dağılımına göre her üretim alanında en az bir temsili meyve bahçesi ve bir paketleme tesisinin video verileri sağlanmalıdır. Video, Çince veya İngilizce olarak tanıtılabilir veya gösterilebilir.

3.1.3 Türk tarafı, santrifüj tüpleri, cımbızlar, numune torbaları, alkollü pamuk, elle kullanılan büyüteçler, video ekipmanı vb. gibi gerekli inceleme araçlarını önceden hazırlayacaktır.

3.1.4 İnceleme sırasında, Türk tarafı, denetim çalışmasının personel yokluğu nedeniyle gecikmesini önlemek için, ilgili tüm Türk personelinin

yerinde hazır bulunmasını ve herhangi bir zamanda Çinli uzman ekibin sorularına yanıt vermesini sağlayacaktır.

3.2 İnceleme sonuçlarının bildirilmesi

Çin tarafı, Türkiye tarafını inceleme sonuçları hakkında bilgilendirecektir. Türkiye tarafı, gerekli destekleyici belgeler için düzeltmeleri veya ekleri mümkün olan en kısa sürede tamamlamalıdır. Çinli uzmanlar, risk analizi ve incelemenin sonuçlarına ve Türk tarafının daha önce sağladığı teknik verilere göre risk değerlendirme raporu hazırlayacaktır. Her iki taraf da ithal edilen narenciyeyle ilgili olarak Bitki karantinası konusunda teknik istişarelerde bulunacak ve ardından protokol metnini mümkün olan en kısa sürede tamamlayacaktır.